
VLAD DRACUL ȘI SIGHIȘOARA (1431-1436)

Dr. Liviu Cîmpeanu

În istoriografie¹ și în conștiința istorică a oamenilor cu o cultură peste medie, șederea lui Vlad Dracul la Sighișoara în perioada 1431-1436 este un adevăr de netăgăduit. Totuși, ținând cont de realitățile medievale și de documentele epocii se pot ridica mai multe întrebări cu privire la prezența lui Vlad Dracul la Sighișoara, în perioada amintită: în primul rând, nu se află această problematică în contradicție cu realitățile medievale, ținând cont de antagonismul social nobilime-orășe? Ce spun documentele? Atestă ele prezența pretendentului Vlad la Sighișoara? Și, nu în ultimul rând, ar fi fost sighișorenii pregătiți să accepte un nobil în mijlocul lor? Aveau ei baza juridică pentru a respinge stabilirea unui membru al nobilimii între zidurile lor? La toate aceste întrebări încercăm să răspundem în rândurile de mai jos.

În ceea ce privește relațiile dintre nobilime și orășe, antagonismul dintre cele două entități este în istoriografie un adevăr axiomatic². Nu ne referim aici (doar) la un antagonism social în spiritul istoriografiei marxist-leniniste, la „luptă de clasă”, deși conflicte între nobili și orășe au existat de-a lungul întregului Ev Mediu, ci ne referim la diferența de structură dintre lumea nobililor și cea a orășenilor. Pe de-o parte nobilitatea este strict strict legată de stăpânirea pământului, deci de spațiul rural. Domeniul constituie baza economică a nobilimii și, în același timp, spațiul ei vital. De locuirea la țară se leagă activitățile specifice ale nobilimii, adică echitația, antrenamentul militar și vânătoarea. Stabilirea nobilimii la oraș este o raritate dacă nu chiar o excepție a *ordinis mundi* medievală.

Pe cealaltă parte orașul medieval este un spațiu bine definit, atât fizic cât și mental (prin elementele sale de fortificație) și, mai ales, juridic (prin drepturile și privilegiile sale). Activitățile orășeanului sunt diametral opuse celor ale nobilimii: meșteșuguri și comerț, ambele activități lucrative, nedemne de nobilime și, deci,

1 Matei Cazacu, *Dracula*, București, 2008, p. 52-55; Constantin Rezachevici, *Cronologia critică a domnilor din Țara Românească și Moldova a. 1324-1881*, vol. I, sec. XIV-XVI, București, 2001, p. 92-93 (în continuare C-tin Rezachevici, *Cronologia critică...I*); Radu-Ștefan Ciobanu, *Pe urmele lui Vlad Țepeș*, București, 1979, p. 29-40; Sergiu Columbeanu și Radu Valentin, *Vlad Dracul*, București, 1978, p. 27-32 (lucrare de popularizare); Ilie Minea, *Vlad Dracul și vremea sa*, în *Cercetări Istorice*, anul IV (1928), tom I, p. 119-125 (cu contextul politic internațional); Gheorghe Baltag, *Sighișoara-Schaessburg-Segesvár*, Cluj-Napoca, 2004, p. 47-55.

2 Pentru ultimele poziții în istoriografie cu privire la aceste subiecte vezi (coord.) Jacques Le Goff și Jean-Claude Schmitt, *Dicționarul tematic al Evului Mediu occidental*, București, 2002, p. 543-551 (*Nobilimea*) și 560-572 (*Orașul*).

disprețuite de aceasta din urmă. Activitățile orașeanului nu necesitau spațiu deschis iar antrenamentele militare (pentru că exista și așa ceva) erau adaptate nevoilor lor imediate, adică tacticii lor defensive, sprijinită pe elementele de fortificație din jurul orașelor. Astfel, avem două lumi paralele dar simultane, diferite ca structură atât mental cât și spațial. Un nobil, însoțit întotdeauna de suita lui și de sergenți înarmați, nu ar fi avut fizic loc în spațiul și așa îngust și aglomerat al meșteșugarilor și al negustorilor, necum să își vadă de activitățile sale obișnuite adică de antrenamentele militare.

Nu este vorba însă doar de spațiu (fizic sau mental) ci și de incompatibilitate juridică între cele două entități: nobilimea se bucura de privilegiul individual sau, mai bine zis de gintă. Drepturile și privilegiile nobilimii erau transmise, odată cu bunurile mobile și imobile, din generație în generație sau, după formula medievală *heredibus haeredumque*. Aceste privilegii constau în stăpânirea nestingherită a domeniilor, dreptul de a le lăsa moștenire, dreptul de a percepe vămi pe diverse căi de apă sau de uscat precum și (uneori) drepturi regaliene de a bate monedă, de a deține cârciumi sau mori etc. Nobilimea era scutită de obligații fiscale față de regalitate dar avea obligații militare, pe care trebuia să le îndeplinească cu dreaptă credință față de suveranul suprem (regele), în spiritul contractului vasalic (stăpânirea de pământ era condiționată de obligațiile militare față de suveran!). Nobilimea putea fi impusă, în cazuri extraordinare, la obligații fiscale, care cauzau de cele mai multe ori nemulțumiri și chiar revolte (vezi, de exemplu răscoala nobilimii din Transilvania la 1467, împotriva regelui Matia Corvinul).

Orașele, în schimb, se bucurau de privilegii comune. Toți cetățenii (adică posesorii de bunuri imobile din interiorul fortificațiilor orașenești), indiferent de starea lor economică se bucurau de aceleași privilegii. De aceea nu se poate vorbi despre o pătură privilegiată la orașe, singurele diferențe dintre cetățeni fiind de natură economică, pătura socială bogată a orașelor constituind patriciatul, provenit mai ales dintre negustori. O exceptare de la privilegiile comune ducea la pierderea cetățeniei. Exemple (desigur, nu unice) în acest caz sunt familiile de patricieni sași transilvăneni Haller sau Gereb de Vingard, care au dobândit bunuri imobile în comitatele din Transilvania și astfel au fost asimilați nobilimii, păstrându-și totuși, în paralel activitățile comerciale.

Privilegiile comune ale orașelor constau în garantarea de către regalitate a bunurilor imobile deținute de cetățeni (de aici unitatea juridică a orașelor și a teritoriilor apartenente), chiar în interzicerea înstrăinării bunurilor orașenești în favoarea nobilimii, dreptul de autoadministrație, dreptul de a se judeca după propriile legi (la sașii din Transilvania după legea lor cutumiară), dreptul de jurisdicție penală, scutiri vamale, dreptul de a practica liber comerț, dreptul de etapă/depozit, adăpostirea limitată a regelui sau a dregătorilor săi (o dată pe an, în cazul sașilor din Transilvania)

etc. Principalele obligații, în schimbul acestor privilegii, erau cele fiscale al căror cuantum, deloc negliabil, era fixat cu exactitate de către regalitate. Desigur, orașele aveau și obligații militare față de regalitate și acestea stabilite cu exactitate. La sașii din Transilvania aceste obligații se refereau mai degrabă la campanii militare din interiorul regatului, obligații pe care și le-au îndeplinit, de exemplu, la Câmpul Pâinii în 1479. Asupra drepturilor și obligațiilor sașilor transilvăneni o să revenim mai jos.

Cunoscând aceste realități, prezentate sintetic mai sus, rămâne întrebarea deschisă dacă un mare senior, cum a fost Vlad Dracul, însoțit de alaiul său ar fi putut rezida aproximativ cinci ani între zidurile Sighișorii. Dar cele expuse mai sus sunt mai degrabă niște considerații generale iar pentru a da un răspuns la această întrebare trebuie să apelăm la documentele rămase de la Vlad Dracul din perioada lui de pretendențiat, în sudul Transilvaniei.

De la Vlad Dracul s-au păstrat destul de multe documente (ținând cont de raporturile din prima jumătate a secolului XV)³ dar, din păcate, sunt foarte greu de folosit din cauză că ele fie nu sunt datate de loc, fie au doar data de lună și de zi, ceea ce denotă o amplă corespondență între pretendentul Vlad și orașele săsești din sudul Transilvaniei. O datare a lor sau, cel puțin o ordonare cronologică este foarte dificilă, dacă nu chiar imposibilă, de aceea o să pornim, în ceea ce urmează, de la datările făcute de ultimii editori ai acestor documente⁴. Desigur, și aceste datări sunt relative și în cazul unor documente am efectuat o redatură, în baza unor detalii istorice neluate în seamă de editorii mai vechi sau mai noi ai documentelor. Nici locul de emiteră a acestor documente nu se poate stabili, deoarece și acest detaliu lipsește din aproape toate documentele.

Localizarea la Sighișoara a scrisorii din 1431 (!?!), prin care pretendentul Vlad îi anunță pe brașoveni că are oastea pregătită pentru a intra în Țara Românească și că un contingent militar alcătuit din sighișoreni îl însoțește, este una forțată⁵. Nu există niciun detaliu sau amănunt care să permită localizarea emiterii acestei scrisori. Vlad

3 Ioan Bogdan, *Documente privitoare la relațiile Țării Românești cu Brașovul și cu Țara Ungurească în sec. XV și XVI*, vol. I 1413-1508, București, 1905, p. 54-85; Grigore G. Tocilescu, *534 documente istorice slavo-române din Țara Românească și Moldova privitoare la legăturile cu Ardealul (1346-1603)*, Viena-București, 1931, p. 39-63.

4 *Documenta Romanae Historica. Seria D. Relații între Țările Române*, vol. I, ed. Ștefan Pascu, Constantin Cihodaru, Konrad G. Gündisch, Damaschin Mioc, Viorica Pervain, București, 1977 (în continuare DRH.D.I).

5 Gh. Baltag, *op.cit.*, p. 51; I. Bogdan, *op.cit.*, p. 57 publică documentul cu următoarea notă explicativă: *1431, din ultimele luni, când Vlad petrecea în Ardeal, pela Sighișoara...* fără a avea nici el un amănunt clar în acest sens. Explicația lui se leagă de explicația documentului anterior, *ibidem*, p. 56, care este însoțit de următoarea explicație: *Scrisoarea este dată probabil la Sighișoara, în ultimele luni ale anului 1431...*

Dracul și oastea sa putea să se afle oriunde în sudul Transilvaniei. După părarea noastră, pregătirile militare menționate în document trebuie puse în legătură mai degrabă cu evenimentele din 1436, anul în care Vlad Dracul chiar a întreprins campania de ocupare a tronului⁶, decât cu anul 1431⁷. Asupra acestui document o să revenim mai jos.

Cât despre celelalte două documente care ar atesta faptul că pretendentul Vlad a locuit la Sighișoara⁸, ele se referă strict la mutarea hereghiei (a monetăriei) de la Brașov la Sighișoara și nu cuprind niciun cuvânt despre șederea lui Vlad la Sighișoara⁹. În primul document, Vlad îi anunță pe brașoveni că Sigismund de Luxemburg i-a acordat dreptul regal de a bate monedă. Pentru acest lucru are nevoie de fier și de tehnica necesară, pe care brașovenii trebuiau să i-o trimită¹⁰. Unde însă? documentul nu specifică. Ultimii editori au datat documentul 1437-1443¹¹. Totuși, documentul conține un detaliu care permite o datare *ante quem*: *Dacă va fi vreo vorbă din partea domnului nostru, chesarul, sau din a cruciaților* (subl. n.) *sau fie din a oricui, iată domnia mea vă voi potrivi treaba dinspre toate părțile...*¹². Menționarea cruciaților este un detaliu deosebit de important. Aceștia nu sunt alții decât Cavalerii Teutoni, care au deținut Banatul de Severin și Cămara Regală de la Sibiu în perioada 1429-1432¹³. Prezența Teutonilor și mai ales autoritatea lor asupra Cămării din Sibiu (un fel de direcție fiscală), care ar fi putut provoca îngrijorarea brașovenilor, permite datarea corectă a documentului, **ante mijlocul anului 1432**¹⁴ când Teutonii, învinși de turci, au părăsit Banatul de Severin.

Ce de-al doilea document, datat de editorii moderni în perioada 1437-1443, arată într-adevăr că pârgarii Sighișorii au protestat la inițiativa voievodului de a muta înapoi hereghia de la Sighișoara la Brașov. Argumentul pârgarilor a fost: *când era în nevoie voievodul, brașovenii nu l-au îngăduit, iar noi l-am luat asupra capetelor noastre și acum te duci acolo [la Brașov n.n.]? Această rușine noi n-o vom lăsa, putem să murim....*¹⁵.

6 C-tin Rezachevici, *op.cit.*, p. 92-93.

7 DRH.D. I, p. 283-284.

8 Gh. Baltag, *op.cit.*, p. 52-53.

9 DRH.D. I, p. 329-331.

10 *Ibidem*, p. 329-330.

11 *Ibidem*.

12 *Ibidem*.

13 Academia Română, *Istoria Românilor*, vol. IV, București, 2012, p. 337-338; Ilie Minea, *Principatele române și politica orientală a împăratului Sigismund*, București, 1919, p. 189, 215-219; Comentariul doc. la I. Bogdan, *op.cit.*, p. 70, care datează documentul în perioada 1432-1437 (!);

14 Gustav Gündisch datează documentul *post* 31 mai 1433, în baza detaliului că Sigismund de Luxemburg este denumit *chesar*, adică împărat, iar data la care Sigismund a devenit împărat este 31 mai 1433, vezi *Urkundenbuch zur Geschichte der Deutschen in Siebenbürgen*, vol. IV, Sibiu, 1937, p. 501 (în continuare. Ub., volumul va fi indicat cu cifre romane). Observația este pertinentă, dar atestarea literală a cruciaților (a Cavalerilor Teutoni) este un element de datare indubitabil.

15 DRH.D. I, p. 331.

La insistențele lui Antonie cămărașul, reprezentantul voievodului, sighișoreni i-au rugat să le îngăduie 15 zile pentru a trimite un sol la voievod, care să clarifice situația: *așteaptă-ne de sâmbătă în 15 zile, ca să ne trimitem omul la voievod...*¹⁶. Din acest citat reiese foarte clar că Vlad nu se afla printre ei și că pentru a ajunge până la el și înapoi erau necesare 15 zile, așadar este vorba despre o distanță apreciabilă. Este foarte posibil ca datarea editorilor colecției *DRH* să fie corectă, adică Vlad să-l fi trimis pe Antonie cămărașul la Sighișoara pentru a rezolva chestiunea hereghiei în timpul primei domnii (1436-1442). Ioan Bogdan datează însă documentul în perioada 1433-1440, subliniind caracterul foarte vechi al scrisorii, care seamănă cu un hrisov de la 1424¹⁷. Așadar, fără a fi însă sigur, putem bănui că Vlad Dracul a luat inițiativa de a muta hereghia de la Sighișoara la Brașov cât timp era încă pretendent, undeva în sudul Transilvaniei, cu atât mai mult cu cât spre 1436 relațiile lui cu brașovenii par să fi fost iarăși bune.

În orice caz, documentul atestă legăturile indubitabile ale lui Vlad cu Sighișoara, legături constituite în primul rând de problema hereghiei. Nu contestăm aceste legături sau faptul că Vlad a vizitat Sighișoara, rămânând câteva zile pentru rezolvarea problemelor hereghiei, ci contestăm șederea permanentă a lui printre sighișoreni, care nu este atestată de niciun document, așa cum arătam în rândurile de mai sus. Dar dacă acceptăm ideea că Vlad Dracul nu a rezidat permanent la Sighișoara, se pune întrebarea unde exact, în sudul Transilvaniei, a locuit în perioada 1431-1436?

Documentele existente, fără a fi explicate, relevă unele detalii care permit stabilirea unei legături între Vlad Dracul și Țara sau Districtul Făgărașului¹⁸. Țara Făgărașului, un vechi district românesc atestat în secolul al XIII-lea, a fost concedat în a doua jumătate a secolului al XIV-lea domnilor Țării Românești ca feudă, alături de ducatul Amlașului¹⁹. Pentru insubordonare și pactizare cu turcii, eternii dușmani ai regatului Sf. Ștefan, regalitatea maghiară sau locțiitorii acestuia (vezi cazul guvernatorului Iancu de Hunedoara) puteau confisca cele două ducate. Un exemplu concret este confiscarea celor două feude de către Iancu de Hunedoara de la voievodul Țării Românești Vladislav al II-lea în 1451, pentru încheierea unei păci cu turcii²⁰. Un caz similar pare să se fi petrecut la 1432, când Sigismund de Luxemburg a confiscat Făgărașul de la voievodul Țării Românești, Alexandru Aldea²¹. Acesta, obligat de circumstanțe politice și militare, a trebuit să semneze pacea cu sultanul²². Din păcate

16 *Ibidem*.

17 I. Bogdan, *op.cit.*, p. 260, nota documentului.

18 Cf. C-tin Rezachevici, *op.cit.*, p. 92.

19 Ștefan Pascu, *Voievodatul Transilvaniei*, vol. IV, Cluj-Napoca, 1989, p.26-31; Antal Lukács, *Țara Făgărașului în Evul Mediu, secolele XIII-XVI*, București, 1999, p. 171-194.

20 *Ibidem*, p. 185.

21 *Ibidem*.

22 C-tin Rezachevici, *op.cit.*, p. 91; idem, *Rolul Românilor în apărarea europei de expansiunea*

nu s-au păstrat documente din perioada 1432-1433 care să ateste literal această situație. Sunt însă documente, așa cum arătam mai sus, care atestă legăturile lui Vlad Dracul cu Făgărașul, înainte de luarea domniei (1436).

La 7 octombrie 1434 pretendentul Vlad se afla la Merghindeal, în apropierea Făgărașului²³, de bună seamă la greavul local, Johannes²⁴. La 16 iulie 1436 Vlad Dracul emite un document chiar la Făgăraș prin care recunoaște înțelegerea dintre boierii săi și brașoveni. Spre deosebire de alte documente, acesta are data de zi, lună și an și consemnează și locul în care a fost emis: *dat la Făgăraș, a doua zi după sărbătoarea Răspândirii Apostolilor, în anul Domnului o mie patru sute treizeci și șase*²⁵. Boierii menționați în document sunt boierii făgărășeni, care îi prestau lui Vlad, în calitate de stăpân, servicii militare²⁶. Că este așa o confirmă un alt document, datat de editorii colecției DRH, în perioada 1437-1446. Documentul este o poruncă a lui Vlad Dracul către *Stoica Harsean și tuturor boierilor olteni [= făgărășeni] și astfel vă poruncește domnia mea: pe cei ce vin din părțile ungurești [= din comitatele voievodatului Transilvaniei] cu marfă să nu-i bântuiți...*²⁷. Din acest document reies relațiile directe ale voievodului cu elita politică și militară a Țării Făgărașului.

Un specialist în istoria Țării Făgărașului, Antal Lukács, admite ipoteza unei stăpâniri a lui Vlad Dracul asupra Țării Făgărașului de la 1432, pe întreaga durată a domniei sale²⁸, cu atât mai mult cu cât în perioada 1437-1441 Vlad Dracul a făcut mai multe donații unor boieri făgărășeni²⁹, de bună seamă pentru dreapta credință manifestată față de voievod.

La toate acestea se adaugă și informația, cunoscută de altfel, că Sigismund de Luxemburg a încredințat pretendentului Vlad apărarea graniței Transilvaniei. Aceasta reiese dintr-un document slav a lui Vlad Dracul pe care îl redăm în întregime: *Io Vlad voievod și domn. Scrie domnia mea multă sănătate tuturor pârgarilor brașoveni.*

Iată, voi înșivă știți ce sarcină a pus asupra mea domnul chesar, să păzesc această margine și fără voie mea să nu aveți pace cu Țara Românească. Iar domnia mea, după voie voastră, v-am slobozit ca să vă hrăniți și să aveți pacea, ce este între oameni, iar cât despre munți și plaiuri, voi nu sunteți datori nimănui să le păziți. Iar voi

otomană, secolele XIV-XVI, București, 2001, p. 187-188 (cu contextul politic); Academia Română, *Istoria Românilor*, vol. IV, p. 338.

23 DRH.D. I, p. 311-312

24 Gh. Baltag, *op.cit.*, p. 51-52.

25 DRH.D. I, p. 325-326.

26 Cf. C-tin Rezachevici, *Cronologia critică...I*, p. 92.

27 DRH.D. I, p. 341.

28 A. Lukács, *loc.cit.*

29 *Ibidem*; *Documenta Romaniae Historica, Seria B. Țara Românească*, vol. I (1247-1500), ed. P. P. Panaitescu și Damaschin Mioc, București, 1966, p. 142-144, 144-145; 157; 159-160.

nu-mi gândiți bine mie și slugilor mele, care în fiecare zi își varsă sângele pentru voi, pentru toți. Ci, deoarece ați auzit că domnia mea voi merge la domnul meu, chesarul, iar voi ați învățat pe oamenii voștrii răi de au gonit pe slugile domniei mele și le-au luat caii și tot ce-au aflat la ei. Pentru aceasta, să nu vă pară rău, căci domnia mea nu voi lăsa pe slugile mele în pagubă, ci pentru una, eu voi lua de la voi două și mai mult³⁰.

Documentul este datat decembrie 1430 - ianuarie 1431, elementul de datare fiind călătoria pe care pretendentul Vlad vroia să o întreprindă la suveranul său. Ioan Bogdan consideră că este vorba despre călătoria lui Vlad la Nürnberg, unde este atestat în februarie 1431³¹. Ori, nici I. Bogdan nici editorii colecției *DRH*. nu au observat că Vlad îl denumește deja pe Sigismund *domnul meu*, așadar scrisoarea trebuie datată **după** 11 februarie 1431 când Vlad a devenit, la Nürnberg, vasalul regelui. Mai mult, Vlad îl numește pe Sigismund *chesar* (în orig. slav: *KECAP*), deci împărat, ori se știe că Sigismund a fost încoronat împărat la Roma în 31 mai 1433³². Așadar, documentul trebuie datat *post* a doua jumătate a anului 1433.

Din document reies foarte clar îndatoririle lui Vlad, de a asigura paza *acestei margini*, adică a sud-estului Transilvaniei, mai exact a *munților și a plaiurilor*. Din document reiese atitudinea ostilă a brașovenilor, care aveau alianță și tratate comerciale cu voievodul în funcție a Țării Românești, Alexandru Aldea. De asemenea reiese foarte clar faptul Vlad avea slujitori călări, adică oșteni călăreți care au fost învinși și alungați de brașoveni în circumstanțe altminteri necunoscute. Vlad jura să răzbune această faptă și confiscarea cailor oștenilor săi.

Acești oșteni însă trebuiau să provină de undeva, este inimaginabil că pe lângă pretendentul Vlad era o ceată atât de mare de boieri și oșteni pribegi din Țara Românească cât să asigura paza munților și a plaiurilor. Singura explicație plauzibilă este aceea că ei proveneau din Țara Făgărașului, adică erau boierii făgărașeni răsplățiți de Vlad în perioada 1437-1441, pentru dreaptă credință. Este sigur că slugile sau oștenii lui Vlad nu erau miliții urbane ale sașilor din sudul Transilvaniei, datorită faptului că sașii, așa cum arătam mai sus, aveau îndatoriri militare doar față de rege. Asupra acestui aspect o să insistăm mai jos.

Mai mult, sunt cunoscute îndatoririle militare ale districtelor de margine, pentru asigurarea pazei munților și a plaiurilor. Din porunca, deja citată, a lui Vlad Dracul adresată boierilor făgărașeni în legătură cu negustorii care vin dinspre părțile ungurești, reies atribuțiile boierilor făgărașeni de paznici ai hotarelor, supuși ai voievodului Vlad. Acesta este un argument în plus pentru rezidența lui Vlad la Făgăraș în perioada 1431-1436.

30 *DRH.D. I*, p. 274-275.

31 *Ibidem*, editorii preiau datarea după I. Bogdan, *op.cit.*, p. 55.

32 (coord.) Gerhard Hartmann și Karl Schnith, *Die Kaiser. 1200 Jahre europäische Geschichte*, [Wiesbaden, 2006], p. 450, 455.

Înainte de a expune evoluția juridică a Sighișorii și a scaunului aferent până la mijlocul secolului al XV-lea, vom expune sintetic concluziile analizelor de mai sus, pentru ca cititorul să aibă o viziune panoramică asupra activității lui Vlad Dracul în sudul Transilvaniei, în perioada amintită. Concluziile nu se abat, în linii mari, de la cele la care a ajuns istoriografia românească³³. Elemente noi sunt localizarea Făgărașului ca loc de reședință a lui Vlad Dracul și unele rectificări cronologice.

Primii ani de viață și tinerețea lui Vlad³⁴ se pierd în negura istoriei datorită penuriei de izvoare istorice. După ce Sigismund de Luxemburg l-a investit pe Vlad, la Nürnberg, ca domn al Țării Românești și ca membru al Ordinului Dragonului, în 11 februarie 1431, informațiile despre el se întetesc. După ceremoniile din februarie 1431, Vlad s-a stabilit în sudul Transilvaniei, fără a putea specifica exact unde. Fiind aliați cu voievodul în funcție a Țării Românești, Alexandru Aldea, și beneficiind de privilegiile comerciale din partea acestuia, brașovenii l-au respins pe Vlad Dracul, menținându-și în anii ulteriori atitudinea ostilă față de el. Ajuns în Transilvania, pretendentul Vlad a primit de la Sigismund, înainte de vara anului 1432, dreptul regal de a bate monedă, asigurându-i astfel o bază economică. Din cauza atitudinii ostile a brașovenilor, Vlad a mutat hereghia (bănăria) de la Brașov la Sighișoara, câștigându-și astfel fidelitatea sighișorenilor. Din faptul că baza economică a pretendentului Vlad era constituită la 1432 din dreptul de a bate monedă, reiese că la acea dată el încă nu avea un domeniu pe care să își sprijine puterea economică, politică și militară. Vlad avea să dobândească însă un domeniu foarte curând.

După ce Alexandru Aldea, forțat de împrejurări, s-a aliat cu sultanul și l-a însoțit în expediția devastatoare din sudul Transilvaniei în 1432, Vlad a reacționat imediat: el a strâns o oaste (probabil de mercenari) și s-a pregătit pentru invazia Țării Românești. Pentru această acțiune, Vlad a cerut brașovenilor armament (inclusiv arme de foc) și ostași³⁵, dar expediția se pare că a fost oprită de regele Ungariei. Nici reacția lui Sigismund de Luxemburg nu s-a lăsat așteptată, el i-a confiscat lui Alexandru Aldea ducatul Făgărașului (cel puțin!) și l-a acordat ca feudă lui Vlad Dracul, care se afla în expectativă. În schimbul acordării dreptului de a bate monedă și a feudei Făgărașului Sigismund a cerut lui Vlad, în a doua jumătate a anului 1433, să asigure paza graniței de sud a Transilvaniei. Ca mare senior, Vlad a recrutat mica nobilime (boierimea) din Țara Făgărașului și cu serviciul militar al acesteia a asigurat paza plaiurilor și a munților

33 Vezi trimerterile de la nota 1!

34 Am arătat în altă parte de de considerăm că perioada petrecută de Vlad la Constantinopol, la curtea împăratului Ioan al VIII-lea Paleologul se încadrează între 1442-1444, vezi Liviu Cîmpeanu, *Cronicarul bizantin Mihail Ducas despre șederea lui Vlad Dracul la curtea împăratului Ioan VIII Paleologul*, în *Alt-Schaessburg*, Nr. 2/2009, p. 51-57.

35 *DRH D I*, p. 296.

dinspre Țara Românească. Din perioada 1437-1441 s-au păstrat mai multe documente prin care Vlad îi răsplătește pe boierii făgărășeni pentru dreapta credință cu care aceștia l-au slujit. În calitate de stăpân al Făgărașului, Vlad l-a vizitat la 1434 pe vecinul său nobil, greavul Johannes de Merghindeal. Această vizită este atestată documentar, dar altele asemănătoare trebuie să fi avut loc în perioada 1431-1436 la toți nobilii învecinați, iar după 1432 și la Sighișoara, pentru rezolvarea problemelor hereghiei (bănăriei).

Aflat la Făgăraș, Vlad a pregătit în cursul anului 1436 invazia Țării Românești, mai ales după ce a ajuns în Transilvania vestea că Alexandru Aldea s-a îmbolnăvit și urmează să moară³⁶. Dintr-un document datat greșit, după părerea noastră, la 1431³⁷ dar care trebuie pus în legătură cu evenimentele din 1436, reiese că la oastea de invazie a lui Vlad urma să participe și un contingent de sighișoreni, a căror fidelitate și-a asigurat-o prin mutarea hereghiei în orașul lor. În orice caz, la sfârșitul lui august, autoritățile Transilvaniei (Gheorghe episcopul Transilvaniei, Mihail Jakch comitele secuilor și Lorand vicevoievodul Transilvaniei) pregăteau în Țara Bârsei, la Bod, oastea menită să îl ajute pe Vlad Dracul să obțină tronul Țării Românești³⁸. După 6 septembrie oastea a pătruns în Țara Românească Vlad reușind să ocupe tronul la o dată necunoscută și în circumstanțe necunoscute³⁹.

În ceea ce privește evoluția juridică a Sighișorii, până în secolul al XV-lea, aceasta se identifică cu însăși istoria așezării. Cele mai vechi urme ale coloniștilor germani de la Sighișoara, niște locuințe de lemn, datează din jurul anului 1200, și sunt plasate pe locul unei colonii secuiești mai vechi, din care s-au găsit pe cale arheologică donjonul și capela rotundă⁴⁰. Prima atestare documentară a localității datează de la 1298, când în *Schespurch* este atestată o mănăstire dominicană, ceea ce denotă că la acea dată așezarea avea caracter urban, deoarece aceste mănăstiri erau fondate în evul mediu doar în așezări urbane⁴¹. După colonizare, în prima jumătate a secolului al XIII-lea, Sighișoara s-a aflat în rivalitate cu așezarea învecinată Saschiz, care era și sediu de decanat, ca urmare a faptului că împrejurimile Saschizului a fost prima zonă colonizată

36 *Ibidem*, p. 315: La 29 iulie 1435 Mihail Jakch, comitele secuilor le mulțumea brașovenilor pentru știrile trimise privitoare la Țara Românească și anume că: *Aldea, voievodul Țării Românești a închis ochii și că au ales de formă pe altul ca voievod în locul lui [...] În această privință însă să nu vă temeți că se poate alege ca voievod unul dintre fiii lui Dan [al II-lea, 1422-1426; 1427-1431].*

37 *Ibidem*, p. 283 Deși editorii au datat documentul 1431, acesta conține un element important care permite datarea la 1436: boala lui Alexandru Aldea și moartea lui iminentă, atestată ca fapt împlinit deja la 1435 de documentul citat la nota precedentă. Deci Alexandru Vodă era suferea încă din anul precedent.

38 *Ibidem*, p. 326-327.

39 C-tin Rezachevici, *Cronologia critică...I*, p. 92-93.

40 *Historische Stätten. Siebenbürgen*, ed. Harald Roth, Stuttgart, 2003, p. 186; Gheorghe Baltag, *op.cit.*, p. 21-24.

41 G. Nussbächer, *Über das erste Vierteljahrtausend der (schriftlich überlieferten) Geschichte Schäßburgs*, în idem, *Aus Urkunden und Chroniken*, vol. IX Schäßburg, Brașov, 2010, p. 19;.

de sași, formând ulterior așa-numitul Scaun-de-Sus⁴². După cum s-a arătat spre sfârșitul secolului al XIII-lea Sighișoara avea deja caracter urban, depășind astfel așezarea rivală. La începutul secolului al XIV-lea, Sighișoara a devenit sediu scăunal fiind atestată ca atare deja la 1337⁴³. La 1339 este atestat un *comitatus Segusvar*, ceea ce denotă că în fruntea scaunului era un comite sau jude⁴⁴, atestat ca atare de altfel și la 1349⁴⁵.

La 1366 are loc o reformă administrativă prin care se hotărăște că în fruntea orașelor din Cele Șapte Scaune trebuie să stea un consiliu format din doisprezece jurați (germ. *Ratsherren*), prezidați de un primar (lat. *magister civium*). În acest context este atestată la 1367 și Sighișoara cu rang de *civitas*⁴⁶. La Sighișoara, ca de altfel peste tot în cele Șapte Scaune, judele regal era secondat de un jude scăunal (*iudex provincialium*), atestat prima dată la la 1374, în persoana lui Nicolaus⁴⁷. Astfel, orașul Sighișoara s-a dezvoltat ca centru economic și sediu al scaunului omonim.

Scaunul Sighișoara se întindea de-a lungul Târnavei Mari și era împărțit în trei subunități: Scaunul-de-Sus, cu centru la Saschiz, Scaunul-de-Mijloc, cu centrul la Sighișoara și Scaunul-de-Jos, în jurul localităților Daneș, Hoghilag și Laslea⁴⁸. Pe la mijlocul secolului al XVI-lea era compus din circa șaisprezece așezări⁴⁹.

Sighișoara și scaunul aferent era unul din Cele Șapte Scaune, cu sediul la Sibiu: Orăștie, Sebeș, Miercurea Sibiului, Nocrich, Cincu, Sighișoara și Rupea. Într-o diplomă din 14 Iulie 1349 sunt atestate pentru prima dată toate Cele Șapte Scaune, în frunte cu Scaunul principal, Sibiu (*Cybiniun*): *Waras, Mühlbach, Ruzmargd, Leuskyrch, Schenk, castrum Sches, Kozd*⁵⁰. Cele Șapte Scaune s-au constituit la 1325 în urma unei rebeliuni a sașilor din comitatul sibian, instituit de Andrei al II-lea la 1224. În urma rebeliunii, comitatul sibian a fost scos de sub autoritatea comiților numiți de rege din rândurile nobilimii regatului și pus sub autoritatea unui jude suprem, numit de rege din rândurile elitelor săsești. Astfel s-a lărgit autonomia Celor Șapte Scaune, situație resimțită și în

42 Gh. Baltag, *op. cit.*, p. 22-23.

43 *Ub.I* (1191-1342), ed. Fr. Zimmermann și Carl Werner, Sibiu, 1892, p. 490-491.

44 G. Nussbächer, *loc. cit.*; Idem, *Die ältesten Urkunden über Schäßburg*, în vol. cit., p. 33.

45 Coriolan Suci, *Dicționar Istoric al Localităților din Transilvania*, vol. II, București [1968], p. 120.

46 G. Nussbächer, *Über das erste Vierteljahrtausend...*, p. 20; *Ub. II*, ed. Franz Zimmermann, Carl Werner, Georg Müller, Sibiu, 1897, p. 283-284.

47 *Ibidem*, p. 433.

48 Gh. Baltag, *op. cit.*, p. 22-23; Șt. Pascu, *Voievodatul*, IV, p. 82-83.

49 Georg Reichesdorffer, *Chorographia Transylvaniae, quae Dacia olim appellata, aliarumque pruinclarum et regionum succincta descriptio et explicatio*, Viena, 1550 [fila 17, față]; Liviu Cîmpeanu, *Scaunul Sibiu și cele șapte scaune în Evul Mediu*, în *Itinerarii Istoric. Studii în onoarea istoricului Costin Feneșan*, ed. Dumitru Țeicu și Rudolf Gräf, Cluj-Napoca, 2011, p. 117-140.

50 *Ub.II*, p. 60-61; Cf. Gernot Nussbächer, *Die ältesten Urkunden über Schäßburg*, vol. cit., p. 34.

plan local unde au început să apară scaunele de judecată locale, adică sediile Celor Șapte Scaune, printre care se număra și Sighișoara⁵¹.

Comitatul sibian și, după 1325, Cele Șapte Scaune s-au bucurat de libertățile și privilegiile acordate sașilor dintre Orăștie și Baraolt de Andrei al II-lea, la 1224. Diploma de privilegii a fost confirmată și întărită de toți regii medievali ai Ungariei și, din secolul al XVI-lea, de principii Transilvaniei, până în secolul al XVII-lea. Aceasta înseamnă că drepturile și privilegiile andreane și-au păstrat validitatea până în epoca modernă. De aceste drepturi s-au bucurat toți sașii din Cele Șapte Scaune, printre care s-a numărat și Sighișoara.

Potrivit documentului beneficiarii privilegiilor formau o unitate politică, sub autoritatea unui comite apoi, după 1325, a unui jude suprem, având administrație proprie, cu juzi aleși liber din rândurile elitei locale săsești și jurisdicție specifică, după dreptul lor obișnuit. Sașii din comitatul sibian și apoi din Cele Șapte Scaune aveau sigiliu propriu, deci autonomie politică, întocmai ca nobilii laici sau ecleziastici sau ca mănăstirile. Pământurile noului comitat nu puteau fi înstrăinate, sașii având dreptul de rezistență împotriva oricui ar atenta la acestea. De asemenea ei puteau să își aleagă liber preoții, cărora urmau să le plătească dijma, formând așadar și o cumunitate bisericească proprie. Obligațiile fiscale, militare și de găzduire a regelui sunt stabilite în mod exact, o modificare arbitrară a acestora din partea regalității fiind astfel imposibilă. Obligațiile fiscale ale sașilor față de rege constau în cinci sute de mărci (unități de măsură) de argint după măsura Sibiului. Obligațiile militare constau în: *cinci sute de ostași în expedițiile regale în cuprinsul granițelor regatului și peste graniță o sută, dacă regele va merge în persoană; iar dacă el va trimite pe un iobag al său în afara regatului, sau spre ajutorul unui prieten al său, sau în treburile sale proprii, ei vor fi datori a-i trimite numai cincizeci de ostași. Nici regele nu va putea să ceară mai mult, nici ei nu vor fi datori a trimite.*

Puteau folosi apele și pădurile liber, în devălmășie, fără a exista totuși o egalitate economică și socială a sașilor (să nu uităm statutul privilegiat al greavilor, statut perpetuat până târziu în secolul al XVI-lea). De asemenea puteau folosi liber pădurea românilor și a pecenegilor, situată, după toate probabilitățile în zona Celor Șapte Juzi și a Tălmaciului de lângă Sibiu. În fine, din punct de vedere economic, germanii din noul comitat se bucurau de libertate vamală, de drept de târg și de concesionarea dreptului regalian de a extrage sare (o dată pe an) din minele regale⁵².

51 Liviu Cîmpeanu, *De la comitat la scaun principal. Evoluția administrativ-juridică a Sibiului și a provinciei aferente în evul mediu*, în *Acta Musei Napocensis*, 47, *Historica* II/2010, p. 88-89.

52 Idem, *Universitatea Saxonă și districtele românești aflate sub jurisdicția ei în Evul Mediu și Epoca Modernă. Teză de doctorat*, coord. Prof. Univ. Dr. Avram Andea, Cluj-Napoca, 2011, p. 99-107.

Vedem așadar că sașii din Cele Șapte Scaune, deci inclusiv din scaunul Sighișoara, s-au bucurat în Evul Mediu de garanția regală pentru bunurile lor imobile. Mai mult, ei nu aveau voie să își înstrăineze bunurile imobile și aveau dreptul și obligația de a rezista armat împotriva oricui ar atenta la ele. De aici reiese că sighișorenii nu puteau și, cel mai probabil, nu vroiau să vândă o casă (deci un bun imobil) din cetatea lor unui membru al nobilimii, adică lui Vlad Dracul. Aceasta ar fi creat precedentul și ar fi permis nobilimii să își așeze un cap de pod în pământurile sașilor.

Cât despre ajutorul militar al sighișorenilor acordat la 1436 (după datarea proprie) acesta trebuie pus în legătură cu fidelitatea pe care Vlad și-a asigurat-o din partea lor ca urmare a mutării hereghiei (bănăriei) în cetatea lor. Serviciile militare permanente ale sighișorenilor față de Vlad Dracul nu pot fi admise, întocmai prin prisma drepturilor și libertăților de care se bucurau, ca membrii constituenți ai Celor Șapte Scaune. Serviciile militare ale sighișorenilor din 1436 (datare proprie) trebuie privite ca o excepție sau, cel mult ca datoria pe care o aveau față de rege de a trimite 50 de oameni înarmați înafara granițelor regatului pentru folosul regelui sau a unui aliat, cum era în cazul acesta Vlad Dracul.

În concluzie, nu există dovezi ale unei șederi permanente a lui Vlad Dracul la Sighișoara în perioada 1431-1436 când, potrivit documentelor existente, pretendentul Vlad pare să fi fost legat mai degrabă de districul Făgărașului. Totuși, mutarea hereghiei de la Brașov la Sighișoara, ca urmare a acordării lui Vlad de către Sigismund, a dreptului regalian de a bate monedă, este un fapt istoric, atestat documentar. De aceea legătura lui Vlad Dracul cu Sighișoara este chiar hereghia (bănăria) și administrarea ei, care a atras după sine fidelitatea sighișorenilor la 1436. Pot fi admise astfel vizite și chiar șederi scurte ale pretendentului Vlad la Sighișoara.

VLAD DRACUL AND SIGHIȘOARA
(1431-1436)
(Abstract)

The stay of Vlad Dracul at Sighișoara, during the time he was a throne pretender of Wallachia (1431-1436), is for the Romanian historiography a fact. Beside the fact that Vlad, as a member of the nobility, could hardly become permission to stay within the walls of the privileged city of Sighișoara, because of the allknown antagony between the two medieval worlds of the nobility and of the towns, there is no historical or documentary proof of any stay of the throne pretender Vlad at Sighișoara. A few documents are attesting only the fact that, because of the enmity of the citizens of Brașov, Vlad moved the mint from Brașov to Sighișoara, as a result of receiving the royal right of minting coins,

in 1432, from the Hungarian king Sigismund of Luxemburg. The mint is the only link between Vlad Dracul and Sighișoara.

Documents from the period 1431-1436 and 1437-1441 are rather attesting a link between Vlad and the District of Făgăraș, in the southern part of Transylvania. It looks like Vlad gained from king Sigismund the District of Făgăraș, after it was confiscated by the king from his vassal, the Wallachian voevode Alexandru Aldea, because he signed an alliance with the Turkish sultan. Receiving the mint and the District of Făgăraș from the king, Vlad had to secure, in exchange, the southern border of Transylvania

In the meantime, Vlad prepared in Făgăraș his attack on Wallachia, to dethrone his rival Alexandru Aldea. From Făgăraș he launched his campaign in Wallachia, with military aid from the Transylvanians, in the autumn of the year 1436, after the rumour of an illness of voevode Aldea, and of his imminent death, have reached Transylvania.

At the end of the study I analysed the juridical development of Sighișoara in the Middle Ages (until the 15-th century) in the aim to show that the citizens of Sighișoara could not and would not sell any propriety to Vlad, as a member of the nobility.

Keywords: Vlad Dracul, Sigismund of Luxemburg, Alexandru Aldea, Sighișoara, Făgăraș.

Cuvinte cheie: Vlad Dracul, Sigismund of Luxemburg, Alexandru Aldea, Sighișoara, Făgăraș

